

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך

שמחה של מצוה • פרק טז'

שורש כח המעשה

נחמד יותר, צריך להבין, שבעצם כל המעשים שהבן אדם עושה, בשורש זה לא הוא. הרי כאשר האדם הראשון היה קודם החטא, מדרגת מתן תורה לא היה בעולם של מעשה, היה עולם של תורה. כל המציאות הזו שנקראת מעשה, היא תולדת החטא. הדוגמא הברורה, אדם הראשון התגרש מגן עדן, מכאן הוא נכנס לכל ה"ט מלאכות שהם עולם המעשה, לעבדה ולשמרה (בראשית ב, טו) היה רק בתחילה בגן עדן. אבל כאשר יצא לבחוץ הוא נכנס כולו לעולם המעשה. השורש שלהם הם ה"ט מלאכות, אבל הענפים שלהם הם כל המעשים שקיימים בכל ימות עולם. זה גילוי של כוח המעשה, שנמצא בהאי עלמא. מצד כך עצם כך שבן אדם עושה דברים, אז בן אדם כבר לא נמצא עם עצמו.

נקודת המעשה עצמו, עצם המעשה עצמו הוא תולדה של חטא האדם. אילו לא היה חטא באדם, לא היה מציאות שנקראת מעשה. המעשה הוא עצם עצמו תולדה. נמצא שעצם כך שבן אדם מונח בעולם שנקרא מעשה, הוא בעצם מונח בעולם שנקרא עצבות.

נתבונן ונבין ברור, כאשר האדם חושב, הוא נמצא עם עצמו. אך כאשר האדם עושה את מה שהוא עושה, באופן טבעי הוא עושה את הדברים כלפי חוץ. והוא לא הוא, מי שהוא. גם אדם עליון יותר וצדיק יותר, שהוא עושה את הדברים בהתקשרות פנימית, אבל עצם העשייה של הדבר, העשייה של הדבר זה בעצם

דע את ביטחונך סוגיית הבטחון ובמכשירי הרוחניות

אדם שאור האמונה מאיר אצלו, וחפץ להגדיל את האמונה ולהקטין את הכפירה, הרי שההוצאה לפועל של האמונה שהוא הבטחון, צריכה לבוא לידי ביטוי בהגדלת הבטחון והקטנת ההשתדלות, וא"כ מצד כך הוא צריך לחוש שלא בנח בכך שהוא סידר לעצמו פרנסה קבועה, קל וחומר אם מדובר בכמות שעות שתהיה קבועה לנצח עד סוף ימיו בהאי עלמא חס ושלום.

עלינו להבין, שהדברים דלעיל אינם עוסקים בדרגות עליונות. ישנה דוגמא ידועה של ר' זונדל מסלנט שהיה מחליף בכל תקופה את עבודתו כדי שלא יתלה את סיבת פרנסתו בפועל ידיו, אלא בגזירת הבורא לקיים את הקנס. כמובן, רוב בני אדם רחוקים ממדרגה זו, אולם עדיין, כל אדם שמחפש בחייו את האמת, צריך לבנות לעצמו סולם של עליה בהדרגה מהיכן שהוא מצוי [בין אם הוא מצוי במקום נמוך ובין אם הוא מצוי במקום גבוה יותר], כיצד הוא מגדיל את האמונה והבטחון ומקטין את הכפירה שבנפש שבאה לידי ביטוי בהשתדלות.

כאשר אדם צועד במהלך זה, הרי שכאשר מסדרים לו עבודה לעשרות שנים שהשעות שלה ידועות, המשכורת קבועה, והיא כוללת את כל צרכיו של אדם לפי ערכו, עצם המחשבה שהוא קבע את השעות הללו למשך עשרות שנים, אינה נותנת לו מנוח, ואינו מסוגל לחיות עם זה.

נחמד שוב. אין כוונתנו שהאדם צריך לוותר על עבודה שמוצעת לו ולהיות ללא מקור פרנסה, ובוודאי שאדם אשר אינו מצוי במדרגה גבוהה של בטחון, עליו לקבל את העבודה, אך מאידך, אסור לו לוותר כמהלך מתמיד על השאיפה להקטין את כמות ההשתדלות באותה עבודה, ובאמצעות כך להקטין את חלקי הכפירה, ולהגדיל את אור האמונה ואור הבטחון בהתאם.

במקביל למציאת מקורות פרנסה נצרכת הגדלת הבטחון

לכשנתבונן, הרי שבעצם אנו חיים בעולם שכל הדברים שאנו שומעים ורואים כסדר, זהו ריבוי של כח הכפירה, וכפי שמצוי למשל שרבים סבורים שמאחר וב"ה נתרבו הספסלים ונתרבו הנפשות בדורנו, ולמעשה י"רק זה מהיכן ח"י, לפיכך הם סבורים שצריך לעשות חסד גדול לדור שלנו, והחסד שזקוקים לו הוא למצוא עבורם מקורות של פרנסה.

ואמנם אכן יש בזה צד של חסד, אולם אם רוצים להגדיל את האפשרויות לפרנסה, האם זה חייב להיעשות באופן של הגדלת צד הכפירה בלבד?! הרי ברור, שכנגד כך שמגדילים את האפשרות לפרנסה, יש להגדיל את האמונה ואת ההוצאה לפועל שלה שזהו הבטחון.

אם כנגד כל אותו היקף נורא ואיום שיש בדורנו שעוסק בהגדלת הפרנסה באופן של השתדלות, לכל הפחות היה גם היקף שלם של הגדלת האמונה והבטחון, הרי שזהו לפחות תחילה של שלב אחד נכון. אולם כאשר מגדילים את האפשרויות לפרנסה בלבד וכמעט לא משקיעים כלל בהגדלת האמונה וההוצאה לפועל של הבטחון, הרי שזהו מהלך שכולו טעות.

התוצאה מכל האמור, שבני אדם לאט לאט שוקעים במהלך של חיים ובאוירה שהעיקר זו ההשתדלות, בשעה שאליבא דאמת בעומק זו איננה השתדלות, אלא הרגשה שאדם מתעסק תדיר בכפירה בתוך כפירה בתוך כפירה. וכאשר השורש נבנה באופן שכולו רע, התוצאות הן מאד ברורות.

כאשר אדם מפנים שכל הצורך שלו לעבוד – נובע משורש הכפירה שבנפש, הרי שאינו מסכים להישאר במצב זה כל ימי חייו, וממילא הוא מחפש דרכים כיצד להשתחרר מכך. ויתר על כן, גם כאשר הוא מוכרח לקבל איזו השתדלות של מקור לפרנסתו, הוא הולך ומצמצם את העיסוק שלו בכך.

הבנה מעוותת של ה'השתדלות' מובילה לירידה רוחנית

יתירה מכך, יש כאן נקודה עמוקה מאד. מי שח"ו מצוי בדרגה בה הוא סבור שהוא מתפרנס מכוחות עצמו, הרי שהדרכים להשיג את הפרנסה, פרוצים מאוד בעיניו, וממילא גם אם הרוחניות ירודה מאד באותו מקום שהוא רוצה להתפרנס, או שדרכי ההשגה של הממון אינם ישרים בגדרי חושן משפט – העובדה שהוא עשוי לרדת מאד ברוחניות, אינה נלקחת בחשבון בדרכו ל'השתדלות'.

ופעמים, שאפילו כל המהלך של המשך רה אותה עתיד האדם לקבל, יש בה צד של הורדה בקומת הרוחניות שלו. בין אם זה מצד המקום שבו הוא לומד את הדברים בדרך לקבלת המשרה, בין אם זה

מצד התוכן שבו הוא עוסק, ובין אם זה מצד המקום שבו הוא הולך לעבוד.

כל אחד מאיתנו מבין באופן ברור, שרוב מקומות העבודה שישנם בדורנו עבור בני ובנות ישראל, בנויים על כך שבדרך כלל המקום שבו הם לומדים הינו פסול מעיקרו. פעמים שהמרצה פסול, פעמים שהתוכן אותו מלמדים מעורב טוב ורע באופן ברור, ופעמים שהמקום בו הולכים לעבוד, בחלקו הגדול פסול.

התוצאות דלעיל ברורות. אולם מהיכן הן משתלשלות? כיצד אדם מוותר כל כך בקלות על דברים שאודותם חונך מקטנות שיש להתרחק מהם?

השורש לכך נובע מכך שכל ההסתכלות על ה'השתדלות' אינה נכונה ואינה ישרה. אילו אדם היה מעמיד את נפשו בצורת חיים נכונה שהעיקר הוא האמונה, וההשתדלות מקורה בכח הכפירה שבנפש, וכואב לו על כך שהוא נאלץ לעסוק בה מתוך הכרח, אזי אפילו שהוא מכיר בקושי ללכת לעבוד כיון שהוא מכח הכפירה שבנפש, אולם מאחר שהוא מכיר את מדרגתו והוא נאלץ לעבוד, הרי שתדיר הוא ישאף להקטין את הכפירה ולהגדיל את האמונה. ויתירה מכך, אף כאשר הוא הולך להוציא את אותו כח בנפש שלא מספיק מאמין ונאלץ להשיג את פרנסתו, הוא יהיה מודע לכך שאין שום היתר לפרוץ את הגבולות, ותדיר מלווה אותו השמירה בנפש שהמטרה האמיתית היא להקטין את ההשתדלות.

ברם כאשר לא קיימת אותה שמירה בנפש של הפנמת הענין שהתכלית האמיתית הינה להקטין את מקום ההשתדלות של האדם, הרי שה'כוחי ועוצם ידי' שלו הולך וגדל, ומעבר לכך ישנן סיבות חיצוניות שמלבים זאת, וממילא התוצאה היא שעד שלא נראה לו בעליל שהדברים בהם הוא מתעסק הם כנגד עשרת הדברות, הוא מסוגל לעשות הכל בדרך לפרנסתו – ללא נקיפות מצפון [ואף יש כאלו שגם עשרת הדברות אינם עוצרים אותם].

כאמור, כל הנ"ל נובע מכך שכל הת-

פיסה והגישה בנפש למציאות של מקור ההשתדלות, אינה נוגעת במקום השורש, ולפיכך ניתן להבחין בקלות בתוצאה הע"גומה של החורבן המוחלט שקורה בדור דידן, כאשר המושג 'השתדלות לפרנסה' פרץ כמעט כל גבול, עד שאפילו כאשר ישנם עסקים של מחללי שבתות ממש, כבר מצאו היתרים להשתתף עמהם בכל מיני היתרים, כגון באופן של הסכם שותפות עם עכו"ם וכדו'. [ואף שיתכן כי יש להיתרים הללו מקום בהלכה, אולם ברור לכל בר דעת שעצם חיפוש היתרים, מורה שהגבול נפרץ]. וכל זאת, מחמת שמעיקרא אין שמירה לקדושת האמונה, וכוח ההשתדלות שמקורו בכח הכפירה שבנפש, מתפשט והולך.

אדם שחי צורת חיים אמיתית, אפילו אם הוא או רעייתו נצרכים לצאת לעמול לפרנסתם, וכפי שהיה במשך כל הדורות כולם, כבר כשהוא קם בבוקר, "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עד ערב", הוא מכיר את מקום האמונה שבנפש, מכיר את כח הכפירה שממנו הוא פועל, וכסדר הוא עמל ללבות ולהגדיל את האמונה, וממילא כל ההרחבה של מקום הכפירה כואבת לו, והרי זה בבחינת "אידי דטריד למפלט לא בלע" – כל זמן שהוא טרוד להקטין את מקום הכפירה, בוודאי שהוא נשמר שלא להרחיב את גבולותיה.

לעומת זאת כאשר נפגמת כסדר ההש"רשה בנפש של אור האמונה והבטחון, הרי שכח הגבול של ההשתדלות הולך ונפרץ, ומיד כאשר אדם זה מזהה שיש צלצול של ממון, הוא פורץ עוד ועוד גבולות, כדברי חז"ל אודות היצר הרע: 'היום אומר לו כך ולמחר אומר לו כך', ומאחר שהנפש אינה נמצאת במקום של שמירה ובמהלך של הקטנת ההשתדלות, ממילא היא פתוחה לקבל כל דבר שהרוח זורמת אליו. כל זאת, מחמת שהנקודה העיקרית בקורמת נפשו איננה הגדלת הבטחון והקטנת ההשתדלות. ■ מהספר הקרוב "בלבבי-ביטחון" מהשיעור תפילה 112 בטחון

בעולם המעשה, אלה הם חיי עצבות לעצבות. וזה איפה נקודת התרופה, של אדם גדול ששמח במצוות, כאשר האדם עושה דברים, שבעצם הוא עושה את מי שהוא, אז מאיפה מתחילים המעשים לנבוע, מפנימיותו.

נבאר זאת מעט, כאשר האדם עושה מעשה, יש באדם הרי הכוח הפועל שפועל את הדבר, ויש את העשייה שהוא עושה. איפה מתחיל מה שבן אדם עושה, למשל, בן אדם קם בבוקר בבית, והוא רואה שהמציאות עכשיו שהברז פתוח וזורם, אחד מהילדים קם באמצע הלילה, ולא סגר. מה הוא עושה דבר ראשון, סוגר. אז מאיפה המעשה התחיל, מכוח התנועה החיובי שבתוכו, או מהעשייה החיצונית שהולידה פעולה.

הקב"ה שברא את העולם, כביכול (תהלים קד, כד) כולם בחכמה עשית, ויאמר ויעש. מעשה בראשית - מאיפה העשייה התחילה, העשייה התחילה ממקום פנימי של טוב. העשייה באמת חלה מכוח מדת רגת דיבור, ולא המעשה. ויאמר - ויעש. אמירתו - עשייתו.

מעשים שיסודם מעין מה שבורא העולם ברא את העולם, הוא עשה מעשה אבל כאשר הוא עשה מעשה, המעשה שקדם לכך הוליד את המעשה, או הרצון הפנימי כביכול הוליד את המעשה, הרי לא היה עולם בהכרח הרצון הפנימי. זה נקרא מעשים של מעשה מצוות. על זה נאמר (עין בראשית רבה יב, ב) שהקב"ה ראה את עולמו, ושמח בעולמו. מה כוונת הדבר שמח בעולמו, שהמעשה כביכול שממנו נברא העולם, הוא מעשה שנובע מהמקום שלא המעשה הקודם לו, הכריח את המעשה שנעשה עכשיו.

בוודאי שאי אפשר להגיע למצב שהכל נעשה באופן שלם, אבל אפשר לחיות בעולם שיסודם של הדברים, שהם מונעים מבפנים, ולא מונעים מבחוץ, וזה העולם שכולו שמחה.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

האדם עושה מעשה, המעשה שהוא עושה, מה תחילתו של התנועה שממנה הדברים נפעלים, מאיפה תחילת המעשה של אותה תנועה, אם המעשה נובע מההכרח לא יגונה, [וכל לשון שלא תהא מאותו בית מדרש], שכונת הדבר שהדבר נפעל מנקודת העשייה שלו, אז הוא מתחיל ממקום המעשה. אם הוא מתחיל ממקום המעשה, אז מה הם המעשים שלו, הם מעשים של עצב. אבל אם ההתחלה של המעשה שלו, נובע מהתנועה הפנימית שמניעה את מה שהוא עושה, מעשה פנימי שנובע מכוח התנועה הפנימית, שמניעה את מה שהוא עושה, נמצא שהמעשה מתחיל ממקום של שמחה. כאן העשיות שלו נקראים: אדם גדול ששמח במצוות.

זה עומק ההגדרה של לשון חז"ל הידוע, מצווה גוררת מצווה, ועבירה גוררת עבירה. מצווה גוררת מצווה כלומר, שהמצווה הבאה שאני עושה אותה, היא מהצד וותא הקודמת שנולדה לי כידוע. כלומר, ממקום התנועה הפנימית נולד העשייה הבאה, מה עבירה גוררת עבירה, החורבן הקודם שנפעל מכוח העבירה, מוליד עוד עבירה, אז מאיפה נפעלה העבירה, מהחיצונית.

לפי זה צריך להבין, יש בני אדם שעושים מצוות אבל הם עושים אותם, בתפיסה של עבירות. אפילו שהוא עושה מעשה מצווה גמור, הוא צריך לקנות ארבעת המינים, הוא צריך לקנות מצות, הוא צריך לקנות תפילין, נשאל אותו למה אתה קונה תפילין, יש ברירה, המניע של הדבר הוא מניע בעצם המדרגה, שנקראת עבירה. לא במדרגה שנקראת מצווה. מי שעשיותיו נובעים ממקום הנביעה הפנימית, של תוך עצמו, אז העשיות האלה הם עשיות שנקראים: אדם גדול שהוא שמח במצוות. יש לו שמחה במה שהוא עושה.

לכן להיות אדם שנמצא במדרגת, אדם גדול ששמח במצוות, יש כאן חידוש עצום, כי להיות שמח במדרגה שנקראת תורה, הרי על התורה נאמר (תהלים יט, ט) פיקודי ה' ישרים משמחי לב, זה עצם המציאות שנקרא דבר שמח. אך כאשר האדם נמצא בעולם המעשה, עצם ההימצאות שלו

לא הוא. בעצם הכוח שנקרא מעשה, כבר מונח היסוד בעומק שמוליד עצבות. המעשה הוא תולדת יסוד העפר. הרי מהעפר חל המעשה של כל העבודות קרקע, שהם שורשי כל המעשים כולם. נמצא שעצם העשייה באה ממקום שיסודה עצבות. וכן מצינו אצל עשו הרשע שנקרא עשו מלשון עשייה, מה הוא אומר על עצמו, הנני הולך למות (בראשית כה, לב), דהיינו שמתגלה לה שורש של עצבות. מצד כך בעצם כוח העשייה כמעשה, כבר מונח בו כוח של עצבות.

יש מעשים שמולידים עצבות מצד עצם המעשים עצמם, אבל יש את גם מעשה מצוות, עצם כך שיש כאן עולם המעשה שבו אנחנו נמצאים עכשיו, הכול הולך כאן לפי רוב המעשה, היום לעשותם ולא מחר לעשותם, אז ה - לעשותם הזה, כל יסודו הוא יסוד של עצבות בעצם, זה נקרא העולם השפל, על שם שנתגלה בו יסוד העפר.

אם ננסה לבדוק את המעשים שאנחנו בעצמנו עושים, יש שתי סוגים של מעשה בכללות שהאדם עושה. יש מעשה שבן אדם עושה, למשל הוא קם בבוקר והוא הולך להתפלל, הוא הולך להתפלל תפילה בלב שלם. מה מניע את מה שהוא עושה, מה מניע את ההליכה שלו, הנקודה הפנימית היא מניעה את מה שהוא עושה. אבל כאשר המעשים הם מגיעים באופן הפוך, הוא צריך ללכת לפרנסתו, והמעשים שלו למעשה נובעים מכורח המציאות, תשאל אותו למה אתה יוצא, הוא יגיד יש לי בריה, מה אני יכול לעשות, אז מה מניע את המעשה שהוא עושה, ההכרח של עולם המעשה, מניע את מה שהוא עושה.

כאשר אני עושה מעשים שזה לא אני, אז מדוע אני עושה אותם, אני עושה אותם כי יש סיבות מסוימות שהכריחו אותי, נמצא שהמעשה מתחיל מהמקום של עולם המעשה. אם הוא מתחיל מהמקום של עולם המעשה, אז הוא מוליד עצבויות בנפש. זה העומק למה שנתבאר שמעשים שיסודם מעולם המעשה, הם מולידות עצבות.

אדם גדול השמח במצות

צריך להבין את נקודת ההבדל, כאשר

כוונה

כוונה בלי מעשה לא קיים כלום. אבל כשיש את שניהם העיקר הוא הכוונה.

חובת הלבבות 004 הקדמה החיות בעבודה הצפונה

עתה נתבונן: כאשר האדם עושה פעולה, ולא משנה כרגע איזה פעולה - מושיט את ידו, הולך ברגליו, מדבר בפיו או מביט בעיניו, כל פעולה ופעולה שאדם עושה - לאיזה רובד מהפעולה האדם מודע בעת עשייתה?

ככל שאדם יותר בר מעלה, יותר פנימי, יותר חי - הוא יותר מודע למה שהוא עושה, עד המדרגה העליונה שמצינו בצדיקים יחידי סגולה, שאפילו את הריס שבעיניהם לא הזיזו אלא עם כוונה.

כאשר האדם מזיז למשל את ידו, הוא יכול לעשות תנועת הת-פשוטות או תנועת התכנסות של היד. אם הוא מודע למה שהוא מניע עכשיו את ידו, איזו רמה של מודעות יש לו, לפעולת היד גרידא או לתנועת הנפש הפועלת את הפעולה?

דע את הרגשותיך 001 ההרגשות הנפשיות מציאות ממשית

מי שעוסק בתורה יומם ולילה בלי הפסק - יתכן שבחיצוני ניות הוא עוסק בתורה בלי הפסק, אבל זה לא 'דביקות גדול' בעצם התורה עצמה. עניין עסק תורה לשמה, צריך להבין שזה לא כוונה בלבד שהאדם מכוון לשם מה הוא עוסק בדברי תורה, הוא עוסק בדברי תורה לקיים רצונו ית"ש, לידיעת התורה, ולכל שאר הסיבות שהם אמיתיים ונכונים, זה לא עניין לשמה. לשמה עניינו 'דביקות גדול בלי הפסק', איזה דביקות גדול בלי הפסק? אומר הנפה"ח "פרי חטאת לכמה המונעים עצמן מעסק התורה הקדושה בחשבם כי ענין לשמה פירושו דביקות גדול בלי הפסק" בבורא, זה בא הנפה"ח להפקיע שבשעה שהאדם עוסק בדברי תורה הוא צריך להיות דבוק בה, אבל העסק התורה עצמה מצד התורה עצמה 'לדבר בהם לשמם' צריך להיות בדביקות גדול בלי הפסק.

נפש החיים 006 שער ד' פרק א' שבטי ישראל מודפס בספר נפש החיים

... מצד פנמיות הדברים, מצד תכלית הדברים, כל המצות כונה אחת להם, קרבת ה' ודבקות בה'.

בלבבי א' - תכלית של היהודי

סוד ההצלחה הוא "עולם ברור". נפרש, על האדם להרגיל את עצמו, שבכל דבר שמתעסק, שיצא עם דברים ברורים. אין הכוונה שכששואדם לומד גמ' לא ישאר בקושיא, זה א"א. אלא הכוונה, שיהיה ברור לו בדיוק מה הוא מבין, ומה בדיוק הוא לא מבין. להבין מה לא מבינים זהו חלק מן ההבנה. לכך יעץ הסבא, שבכל ענין, בכדי לבא לידי בירור, על האדם להגדיר לעצמו מה חשב לפני שלמד, ומה התחדש לו כרגע. אין לעשות זאת בהעברה בעלמא, צריך להשקיע בכך את מיטב הכוחות. מי שניסה זאת, יודע עד כמה עצה זו מועילה מאוד.

בלבבי ג' - פרק ה' מוסר

... שלפני כל מעשה יחשוב מודע עושה זאת, וינסה בכל כוחו לעשות זאת לשמה ללא כל נגיעה אישית. וזו עבודה גדולה ונכבדה לכל חיי האדם בעוה"ז, וכל אחד כפי שמתקרב למדרגה זו אשריו.

בלבבי ה' - עמוד יב יסודות העבודה

אם האדם עוסק בתורה באופן שהוא נשאר בשלא לשמה ולא מגיע כלל למדרגת הלשמה, על כך נאמר כי מדות אלו מוציאות את האדם מן העולם, אבל אם הוא עוסק באופן הראוי, כמו שהרחיבו רבותינו, שכבר מתחילה כוונתו להגיע למדרגת לשמה - על זה נאמר: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה", הן על ידי קנאה, הן על ידי תאוה והן על ידי כבוד, באופן המדויק ובשיעור הנכון, וע"ז דייקא נאמר שמתוך שלא לשמה יבוא למציאות של לשמה.

תפילה 167 תורת חיים

אמנם יש מחלוקת אם מצוות צריכות כוונה אבל זה כוונה לשם מצווה אבל לא לש"ש. וכיון שקטב המעשה ועמודו בנויים על כונת הלב ומצפוננו, ראויה שתהא חכמת מצות הלב קודמת בטבע לחכמת מצות האברים. מעשה בלי כוונה קיים מצווה,

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 · 12>4>2 718.521.5231 USA

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com